

گروه آموزشی باستان شناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته باستان شناسی

عنوان:

تحلیل گرایش های سیاسی و مذهبی در سکه های آل بویه فارس

استاد راهنمای اول: دکتر رضانوری شادمهانی

استاد راهنمای دوم: دکتر محسن جاوری

دانشجو: الهه بافنده امیری

اردیبهشت 98

واژه های کلیدی:

آل بویه، فارس، سکه، سیاست، تشیع.

چکیده:

سکه ها در طول تاریخ به عنوان یکی از ابزارهای انحصاری حکومت؛ نمایانگر افکار، اعتقادات و سیاست های قدرت ضرب کننده خود بوده اند. از این رو با مطالعه متون و تصاویر نقش شده بر آنها اطلاعات ارزشمندی از ساختار سیاسی - اعتقادی جوامع می توان دریافت. به همین ترتیب، جستار حاضر با هدف کشف گرایش های سیاسی - مذهبی حاکمان آل بویه فارس و سیر تحول این گرایش ها در مواجهه با خلفا، به مطالعه مسکوکات به جا مانده از این دوره پرداخته است. عمده پرسش های این پژوهش از این قرار است که چه گرایش های سیاسی و مذهبی بر سکه های آل بویه فارس نقش بسته و چه عواملی در پیدایی این گرایش ها بر مسکوکات مؤثر بوده است. در این راستا منابع مورد نیاز پژوهش به واسطه روش های کتابخانه ای و میدانی جمع آوری شده و با به کار گیری روش تحلیل تاریخی مورد مطالعه قرار گرفتند. بر مبنای نتایج حاصل از این پژوهش، مفاهیم حک شده بر سکه های این دوره اغلب به گونه ای آگاهانه و در راستای اهداف مشروعیت طلبانه حاکمان؛ در تناسب با شرایط اجتماعی و اعتقادات مذهبی اکثریت مردم تحت سلطه (اهل تسنن) انتخاب شده اند. چنان که به رغم گرایش شیعی امرا و حمایت آنها از شیعیان، بازتابی از این مذهب بر سکه ها قابل مشاهده نیست. در این راستا همچنین با وجود برتری نظامی آل بویه در برابر خلیفه عباسی، نام وی - به عنوان مرجع سیاسی - مذهبی مورد وثوق در جهان اسلام - بر سکه های این دوره حذف نگردیده است. به علاوه، با توجه به انتساب امرای بویه به شاهان ساسانی، کاربرد عباراتی چون «شاهان شاه» و «فره افزود» حاکی از بروز فرهنگ و روحیات ملی گرایانه ایرانی بر سکه های این دوره است.